

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Пелагия Мих. Терзийска – преподавател в ЮЗУ "Неофит Рилски",
Благоевград

Относно: дисертационен труд на тема **„Оценка на приемащата среда в общообразователните училища за деца с аутизъм”** за присъждане на образователната и научна степен "доктор" в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление: 1. 2. Педагогика, научна специалност: Специална педагогика

Автор: **Елени Николаос Дадами**

Научен ръководител: доц. д-р Емилия Евгениева

Настоящото становище е изготвено на основание заповед № РД 38-7/07.01. 2019 г. на ректора на Софийски университет „Св. Климент Охридски”, както и на решение на научното жури по процедурата.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Елени Николаос Дадами е докторант в редовна форма на обучение по специалност „Специална педагогика“ в катедра „Специална педагогика и логопедия” на СУ “Св. Климент Охридски”. Процедурата и представеният комплект от документи е съобразен с Правилника за развитие на академичния състав на Софийския университет.

2. Актуалност на тематиката

Интегрирането на деца със специални образователни потребности, включително на деца от аутистичния спектър, изисква създаването на оптимална за тях подкрепяща среда в общообразователното училище. Физическата и социална среда за тези деца има свои специфики, които осигуряват възможности за осъществяване на качествено им образование. В този контекст дисертационният труд на докторант Елени Дадами има свое място и значение в педагогическата теория и практика. В него правилно се поставя въпросът за създаването на култура в приобщаващото училище, която да подкрепя учениците от аутистичния спектър в рамките на общия клас.

3. Представяне на труда и оценка на съдържанието

В предложения дисертационен труд са изпълнени изискванията към педагогически изследвания с теоретичен и експериментален характер. Трудът отговаря на критериите за подобна разработка на такова научно равнище.

Дисертационният труд е разработен в четири части, списък на литературата и приложения. Включва 166 страници основен текст, 27 страници литература и 73 страници приложения. Литературата е представена от 290 заглавия на английски език.

В първата част се прави преглед на литературата по изследвания в дисертационния труд проблем. По-конкретно вниманието се насочва към диагностика, разпространение, причини за възникване на разстройства от аутистичния спектър. Интерес представляват схващанията на различни автори относно характеристиките на физическата среда за деца с увреждания, както и такива свързани с физическата среда за деца от аутистичния спектър. Разглежда се значимостта на социалните отношения и създаването на приятелства в общообразователните училища, както и трудностите, които срещат учениците от аутистичния спектър в общообразователната среда – тормоз, агресивно отношение, изключване и др. Анализирани са различни схващания за отношението на учителите към включването на ученици от аутистичния спектър в обикновените масови училища, както и ролята на родителите в образованието им. Представени са различни проучвания, свързани с родителското мнение за включващото обучение, както и за техните притеснения и тревоги по отношение на включването на децата им в общообразователната среда.

В част втора са конкретизирани задачите на изследването, след това неговата цел, значимост на изследването, отново вниманието се насочва към изследвания, свързани с интегрирането на деца със специални образователни потребности и значимостта на средата в масовите общообразователни училища. Формулирани са 6 хипотези на изследването. В тази глава е представен контингента на изследването - 54 родители на деца от аутистичния сектор и 119 учители с опит в обучението на такива ученици. Посочен е инструментариумът

на изследването – анкети и структурирани интервюта за събиране на емпирични данни.

В част 3 се представя анализът на резултатите от анкетното проучване, последван от анализ на резултатите от интервюта. Направен е качествен и статистически анализ на резултатите от анкетното проучване и структурираните интервюта с учителите и родителите. Сравнени са резултатите, получени от изследване мнението на родители с резултатите, получени от проучване на мнението на учителите.

Четвърта част от дисертационния труд включва заключение и дискусия. В резултат на изследването се обобщава, че децата с аутизъм в умерена степен развиват стратегии за справяне, които могат да бъдат използвани за преодоляване на ежедневните предизвикателства. В умерена степен е и подобряването на академичните им умения, участието им в училищните дейности заедно със съучениците им без увреждания. Родителите и учителите идентифицират „умерено ниво на проблеми и трудности“ на тези ученици в приобщаващата образователна среда. За разлика от учителите родителите смятат, че тези проблеми и трудности са повече. В дисертационния труд са използвани достатъчно таблици и диаграми за онагледяване на получените от изследването резултати.

Приемам формулираните приноси на дисертационния труд – теоретични и практически.

4. Автореферат

Авторефератът представя обобщено дисертационния труд. Открити са обобщените изводи, препоръки и приноси на автора.

5. Преценка на публикациите

Публикациите по темата на дисертационния труд са 5. Две от тях са от докторантска конференция на СУ „Климент Охридски“. Три от публикациите са в шести брой от 2018 г. на списание „Формално, неформално и алтернативно образование-FINE”.

6. Забележки и препоръки:

1. Важна част на дисертационен труд е уводът, който в тази дисертация липсва.
2. При структурирането на труда да се преодолее определянето на параграфи по 1-2 страници. Достатъчно е те да се посочат вътре в текста като очертани подзаглавия на основните параграфи.
3. На места има известна фрагментарност, разпокъсаност и стихийност при структурирането на дисертацията.

7. Въпроси:

1. Коя от двете среди физическата или социалната е с по-голяма значимост за децата от аутистичния спектър в общообразователното училище?
2. Какъв е обекта на Вашето изследване?
3. Кои фактори на средата особено много затрудняват учениците от аутистичния спектър в масовото училище?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

На основата на достойнствата на предложения дисертационен труд давам своята положителна оценка за проведеното изследване и постигнати резултати. Затова си позволявам да предложа на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Елени Николаос Дадами в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, научна специалност: Специална педагогика

5.03.2019 г.

Член на научното жури:

Доц. д-р Пелагия Терзийска